

Çelebi

Faydalı Bilgiler Kılavuzu - 5

İnternet Hukuku
İnternet Sitesi Sahipliği
&
Kötü Niyetli Kişiler
ve Haklar

www.byclb.com

İÇİNDEKİLER

1. İnternet Sitesi Sahipliği Kavramı.....	4
1.1 Giriş.....	4
1.2 İnternet Sitesi Sahibi ile Siteyi Yapan Üçüncü Şahıslar Arasında Alan Adı Sahipliğinin Devri Sorunu	4
2. İlgili Yasaların İnternet Sitesi Kavramına Bakış Açısı.....	6
2.1 Yasal Dayanak.....	6
2.2 Kanunda Sanat Eseri Tanımı.....	6
2.3 İnternet Sitesi Sanat Eseri midir?.....	7
2.4 İnternet Sitesi İşleme/Derleme Eser midir?	7
3. İnternet Sitelerinde Sahiplik Hakkı Kime Aittir	8
3.1 İnternet Sitesinin Haklarında Aidiyet Kavramı.....	8
3.2 İnternet Sitesi Sitenin Sahibi Olan Kişinin Memuru Tarafından Hazırlandıysa	8
3.3 İnternet Sitesi Bir Bilgisayar Programcılığı İşletmesi Tarafından Hazırlandıysa	9
4. Korunmak için Ne Yapılmalı?	10
4.1 Sözleşme ile Hak Devri	10
4.2 Sözleşme ile Hangi Hakları Üzerinize Alabilir siniz?	10
4.3 İnternet Sitesi Üzerinde Hangi Haklar Söz Konusudur?	10
4.3.1 Mali Haklar	11
4.3.2 Manevi Haklar	11

5. İnternet Sitesi Üzerindeki Hakların Devri	12
5.1 Genel Hususlar	12
5.2 Mali Hakların Devri	12
6. İletişim	13
7. Kaynaklar	14

1. İnternet Sitesi Sahipliği Kavramı

1.1 Giriş

Resmi olan veya olmayan organizasyonların, işletmelerin ve bireylerin internet sitesi sahipliği günümüzde son derece yaygınlaşmıştır.

İnternet sitesi yayıncılığı ile ilgili olarak bilinmesi gereken çok sayıda kavram, konu ve yasal yükümlülük mevcut olmasına rağmen internet sitesi sahipleri arasında bu konuda genel bilgi ve bilinç seviyesinin düşük olduğu görülmektedir.

İnternet sitesi sahiplerinin kendi yasal hak ve sorumluluklarına dair bilgi noksanlıklarına bağlı olarak bir kısım problemler yaşanabilmektedir. Uygulamada sıklıkla karşılaşılan sorunlar arasında

"İnternet sitesi sahibi ile siteyi yapan üçüncü şahıslar (bilgisayar programcılığı işletmeleri) arasında internet sitesi program kodlarının sahipliğinin devri,"

konusunun son derece dikkat çekici olduğu ve bu alanda yaşanan problemlere sıklıkla rastlandığı görülmektedir.

Bu kılavuzun müteakip bölümlerinde bu sorunların kaynağı ve nasıl çözümlenebileceği detaylı olarak anlatılmaktadır.

1.2 İnternet Sitesi Sahibi ile Siteyi Yapan Üçüncü Şahıslar Arasında Alan Adı Sahipliğinin Devri Sorunu

Türkiye genelinde internet sitesi yapan bir kısım kötü niyetli işletmelerinin müşterileri ile ilişkilerini düzenlemek ve müşterilerini sürekli olarak ellerinde tutabilmek için arzu edilmeyen yöntemlere başvurduğu görülebilmektedir. Bunlar;

1. **İnternet sitesi program kodlarının hak sahipliğini** siteyi yaptıran (gerçek veya tüzel) kişiye devretmemesi,
2. **Alan adının** internet sitesi yapımıcı işletme tarafından satın alınması suretiyle sahiplik haklarını elinde tutması,
3. Sitenin içerik güncellemesi işlerinin siteyi yaptıran kişiye yönlendirilmesi yerine kendileri tarafından yapılmasının sağlanması

ve böylece müşterisini sürekli olarak kendisine bağımlı kalmaya zorlamak olarak özetlenebilir.

Alan adının hak sahipliği hususu Türk Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu ve Medeni Kanun hükümleri ile düzenlenmekte olup, mevcut hükümler marka sahiplerinin menfaatlerini koruyan bir yaklaşıma sahiptir. Kötü niyetli yazılım işletmeleri bu hususu suistimal etmekte ve bir internet sitesi yapımı hizmet sözleşmesi imzalanması öncesinde müşterilerini bu konuda bilerek ve isteyerek bilinçlendirmemektedir. Bu kapsamda dikkat edilecek hususlar [Çelebi Faydalı Bilgiler Kılavuzu 2: İnternet Hukuku - Alan Adı Sahipliği & Kötü Niyetli Kişiler ve Haksız Rekabet](#) dokümanında detaylı olarak anlatılmakta olup işbu doküman kapsamında yer verilmemiştir.

İnternet sitesi program kodlarının hak sahipliği hususu 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile düzenlenmekte olup, *aksine bir hüküm ortaya konmadıkça adı geçen yasa internet sitesinin sahipliğini siteyi hazırlatana değil, siteyi yapana vermektedir.* Kötü niyetli yazılım işletmeleri bu hususu suistimal etmekte ve bir internet sitesi yapımı hizmet sözleşmesi imzalanması öncesinde müşterilerini bu konuda bilerek ve isteyerek bilinçlendirmemektedir. Bu kapsamda dikkat edilecek hususlar ve korunma yolları işbu kılavuzun müteakip bölümlerinde detayları ile ele alınmaktadır.

2. İlgili Yasaların İnternet Sitesi Kavramına Bakış Açısı

2.1 Yasal Dayanak

İnternet sitesi sahipliği ile ilgili haklar

- 13 Aralık 1951 gün ve 7981 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

ile belirlenmiştir.

2.2 Kanunda Sanat Eseri Tanımı

İnternet sitesi söz konusu olduğunda ilk akla gelmesi gereken yasa "*5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu*" dur. Adı geçen yasanın 2-6 ıncı maddeleri sanat eserini açıkça tanımlamaktadır.

Sanat eseri tanımından yola çıkıldığında bir ürünün eser sayılabilmesi için; fikirsel veya sanatsal bir emeğin sonucu olması, yaratanın özelliklerini taşıması ve aşağıda belirtilen eser türlerinden birinin kapsamı içinde değerlendirilmesi gereklidir.

Kanunda fikir ve sanat eserleri;

- Dil ve yazı ile ifade edilen eserler,
- Bilgisayar programları ve bunların hazırlık tasarımları,
- Danslar ve sözsüz sahne eserleri,
- Teknik ve ilmi fotoğraflar, haritalar, planlar, krokiler, resimler, maketler, mimarlık ve şehircilik ve sahne tasarımları olan ilim ve edebiyat eserleri,
- Her nevi sözlü ve sözsüz besteler olan müzik eserleri,
- Resimler, desenler, güzel yazılar, çeşitli maddelerin üzerine yazılan eserler, kaligrafi ve serigrafi,
- Heykeller, kabartma ve oymalar,

- Mimarlık eserleri,
 - El işleri, tekstil ve moda tasarımları,
 - Fotoğrafik eserler ve slaytlar,
 - Grafik eserler,
 - Karikatürler,
 - Her tür tipler olan güzel sanat eserleri ve
 - Sinema eserleri
- sanat eseri olarak sayılmaktadır.

2.3 İnternet Sitesi Sanat Eseri midir?

İnternet ortamında sunulanlar; metin, resim, grafik, bilgisayar programı gibi her biri eser olan birçok unsurdan oluşmaktadır. Özellikle internet sayfalarının kaydedildiği bir bilgisayar programı olan HTML kaynak kodları FSEK madde 2/1'e göre, "*her biçim altında ifade edilen bilgisayar programları ve bir sonraki aşamada program sonucunu doğurması koşuluyla bunların hazırlık tasarımları*" olduğundan açıkça **eser** kabul edilmiştir.

2.4 İnternet Sitesi İşleme/Derleme Eser midir?

Birçok tür fikir ve sanat eserini aynı anda içinde barındıran web sayfasını işleme eserin bir türü olan derleme eser olarak da kabul edilebilir. FSEK 1/B maddesinin d bendinde "*özgün eser üzerindeki haklar saklı kalmak kaydıyla, ... muhtevası seçme ve düzenlemelerden oluşan ve bir düşünce yaratıcılığı sonucu olan eser*" derleme eser olarak belirtilmiştir.

İşte bu kapsama uyan web sayfaları da **derleme eserdir**. Bu açıdan web sayfası veya bütününde web siteleri bir eser olduğundan bunun izinsiz olarak kısmen veya tamamen kullanılması hukuka aykırı olur.

3. İnternet Sitelerinde Sahiplik Hakkı Kime Aittir

3.1 İnternet Sitesinin Haklarında Aidiyet Kavramı

Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 8. maddesi doğrultusunda "bir eserin sahibi onu meydana getirendir" ana kuralı ile eser sahipliği belirlenmektedir. Bu nedenle internet sitesi öncelikle onu yaratan kişiye aittir. Bu kişi aynı zamanda sitenin sahibi ise sorun yoktur. Ancak durum nadiren böyle ortaya çıkar. Örneğin işbu dokümanı hazırlayan Çelebi Ltd. Şti. nin internet sitesi www.byclb.com adresinde yayınlanmakta olup, tüm bileşenleri ile şirketin kendi mühendis ekibi tarafından hazırlanmıştır. Çoğu zaman internet siteleri, site sahipleri tarafından üçüncü şahıslara hazırlanmaktadır.

Sitenin üçüncü şahıslara hazırlanmış olması ile ilgili olarak iki senaryo söz konusudur;

- Site ve içerik, siteyi hazırlatan gerçek veya tüzel kişinin memuru (maaşlı çalışanı) tarafından hazırlanmış olabilir veya
- Bir bilgisayar programcılığı şirketine/işletmesine hazırlanmış olabilir.

3.2 İnternet Sitesi Sitenin Sahibi Olan Kişinin Memuru Tarafından Hazırlandıysa

Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 8. maddesine göre; site ve içerik yaratımı çalıştıran ve tayin eden olan gerçek veya tüzel kişinin memuru, işçisi veya hizmetlisi tarafından yapılmış olursa bu eserin üzerindeki hakların işçi veya hizmetli tarafından kullanılacağı özel olarak bir sözleşme ile düzenlenmemişse veya işin mahiyetinden "bu eser çalışanlarındır" şeklinde bir sonuç çıkarılması mümkün değilse, siteyi hazırlayan kişi, eserin sahibi olmakla birlikte eserden kaynaklanan mali hakları ve her türlü yararlanma, kullandırma ile devir haklarını işveren kullanır.

Kanunda 2001 yılında yapılan değişiklikle eskiden mali haklar işverene aitken, şimdi sadece mali hakları kullanma hakkı işverene geçmiştir.

3.3 İnternet Sitesi Bir Bilgisayar Programcılığı İşletmesi Tarafından Hazırlandıysa

Site ve içerik, sahibi tarafından aralarında sürekli bir iř ilişkisi olmayan bir üçüncü kişiye, mesela bir bilgisayar şirketine veya yapım şirketine hazırlatılmış olabilir. Bu durumda tarafların arasında yazılı sözleşme önem kazanır. Sözleşme ile bu haklar hazırlatana devredilmedike ya da lisans (ruhsat) verilmedikçe mali ve manevi hakları kullanma yetkisi yaratırlardadır.

Diğer bir deyişle; siteyi hazırlatan ile onu hazırlayan işletme arasında açık bir sözleşme ile hak devri dzenlenmediyse, siteyi hazırlatan işletme bu iř karşılığında bir bedel demiř olsa bile sitenin sahibi yapımçı işletmedir.

4. Korunmak için Ne Yapılmalı?

4.1 Sözleşme ile Hak Devri

Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun hak sahipliği hususunu açıkça düzenlemiş olması nedeniyle eğer internet sitesini hazırlatan kişi durumdaysanız;

- Yapımcı işletme (veya bilgisayar programlama işletmesi) ile aranızda bir iş sözleşmesi imzalamadan iş yapmaya başlamayınız,
- Sözleşme imzalamadan (meblağı ne olursa olsun) bir ödeme yapmayınız,
- Sözleşme ile hak devri konusunu mutlaka düzenleyiniz.

4.2 Sözleşme ile Hangi Hakları Üzerinize Alabilirsiniz?

İnternet sitenizin yapımı konusunda yapımcı işletme ile bir sözleşmeyi karşılıklı olarak akdetmeniz durumunda sitenizin sadece mali haklarını devir alabilirsiniz. FSEK göre sitenin diğer hakları hala yapımcı işletmeye ait olacaktır.

4.3 İnternet Sitesi Üzerinde Hangi Haklar Söz Konusudur?

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu bir eser olarak dikkate aldığı internet sitesi üzerinde iki hak tanımlı yapmaktadır;

- Mali haklar ve
- Manevi haklar.

4.3.1 Mali Haklar

Eser sahibinin mali hakları; işleme, çoğaltma yayma, temsil (sunum), işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletim ile pay ve takip haklarıdır.

4.3.2 Manevi Haklar

Eser sahibinin manevi hakları; eseri istediği zaman ve tarzda kamuya sunma hakkı, eserin içeriği hakkında bilgi verme hakkı, eserde adını görme hakkı, eserde değişiklik yapılmasını yasaklama hakkı ve eserin bütünlüğünü koruma hakkıdır.

Bu haklar eserin yaratıcılarına (internet sitesi yapım işlerinde yapımıcı işletmeye) ve FSEK 19. maddesinde belirtilen mirasçılara ait olup **başkalarına devredilemez**. Ancak manevi hakları kullanma yetkileri devredilebilir ve eserde değişiklik yapılmasına izin verilebilir.

5. İnternet Sitesi Üzerindeki Hakların Devri

5.1 Genel Hususlar

Bir fikir veya sanat esereini kullanabilmek için eser sahipleri veya mirasçuları ile sözleşme yapmak gerekir. Bu kullanma yetkisi alımı iki taraflı sözleşme ile olabileceği gibi eser veya hak sahibinin tek taraflı bir yazısı ile de olabilir.

İlgili yasaya göre sözleşme ile sadece mali haklar devredilebilir , manevi hakların devri söz konusu değildir. Manevi haklar sözleşme ile başkalarına kullandırılabilir ancak devredilemez.

5.2 Mali Hakların Devri

FSEK deki mali haklar konusunda

- devir,
- ruhsat (lisans) ve
- izin

şeklinde üç tip hak alımı söz konusudur.

Devir, devralanın devredilen mali haklara ait bütün hakları kullanabilmesi, sözleşme ile engellenmemişse söz konusu hakları kısmen veya tamamen devredebilmesi ve devrakının üzerinde haklar tanıyabilmesi demektir. Devirde devredilen hak artık devreden malvarlığından çıkmaktadır. Bu hakkı devralan kişi "*mutlak bir hak*" almış olur.

Ruhsat (lisans), hakkın devreden malvarlığını terk etmeden devralana o hakkın sadece kullanılması hakkını tanımasıdır.

İzin konusu, yasal açıdan çok daha karmaşık olduğu gerekçesi ile işbu doküman kapsamında incelenmeyecektir.

6. İletişim

Bu kanunun gereklerinin internet sitesi yapım sözleşmelerinde nasıl uygulanacağı hususundaki detay sorularınız için aşağıdaki iletişim bilgilerini kullanarak Çelebi Mühendislik ile irtibata geçebilirsiniz.

Telefon: (532) 421 62 77

E-posta: iletisim@byclb.com

7. Kaynaklar

- [1] 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
- [2] B.Zakir AVŞAR, Gürsel ÖZGÖREN (2009) İnternet Hukuku, Türkiye Odalar ve Borsalar Birlięi Yayını
- [3] Ünal Tekinalp, Fikri Mülkiyet Hukuku, İstanbul, 2004.